

Monika Neubauerová: „Blaze tobě Izraeli! Kdo je ti roven, lide vysvobozený Hospodinem?“ (Dt 33,29). Rodinné struktury židovské minority v Táboře mezi léty 1784 – 1893. České Budějovice 2006, 97 stran textu, 8 obr. příloh.

Posudek oponenta

Pozornost studentů historický oborů se v posledních letech stále častěji obrací také k dějinám židovské populace na území Čech, Moravy a Slezska. Takové studium v sobě skrývá několik úskalí. První z nich je třeba překonat hned při výběru konkrétního tématu (sociální a hospodářské dějiny, dějiny židovských obcí, demografie). Zájemce naráží na nedostatek edic a odborné literatury a musí vycházet buď ze starších místopisných prací konce 19. a první třetiny 20. století, nebo ze současných článků a dílčích studií publikovaných obvykle ve sbornících z konferencí a v regionálních časopisech. Dalším úskalím je shromáždění odpovídajících pramenů, neboť v české historiografii chybí moderní soupis pramenů k dějinám židů. Konečně je třeba připomenout, že zvláště prameny statistické povahy velmi často nebývají dochovány v souvislých, časově na sebe navazujících řadách.

Hlavním tématem posuzované diplomní práce jsou rodinné struktury židovské komunity v Táboře v období let 1784 – 1893 s důrazem na sledování obecných demografických trendů i proměn v životě jedné židovské rodiny v rámci uzavřené komunity. Autorka si vybrala židovskou obec, pro kterou bylo možné shromáždit prameny statistické povahy (matriky, soupisy židů, knihy familiantů) pro celé sledované období, provedla jejich kritiku a vysvětlila metodu excerpcí dále využívaných dat. Zde bych jen chtěla připomenout, že rozsah matričního záznamu byl rozšiřován postupně a způsob vedení matriky byl často závislý na osobě matrikáře a na úrovni jeho vzdělání (ke str. 18, 2. odstavec – např. u matrik narozených bylo obvyklé zapisovat pouze jméno dítěte a příjmení uvádět až u jeho rodičů). I když bych zcela nesouhlasila s autorčím tvrzením o značné „podregistraci“ v případě dětí pocházejících z manželství uzavřených bez státního souhlasu a v matrikách uváděných jako děti nemanželské, neboť jejich narození bylo sledováno i prostřednictvím hlášení porodních asistentek, je její vyhodnocení zápisů o kontrole matričních záznamů v nejstarších matrikách tábořské židovské obce bezesporu zajímavé a přínosné.

V kapitole III popisuje diplomantka zvolenou metodu rekonstrukce rodin. Je jen škoda, že celý proces a jeho výsledek – rodinné listy- podrobněji nezveřejnila. S poznámkou č. 56 si na str. 29 poněkud protiřečí tvrzení o nestálosti židovských jmen. Vyžádalo by si bližší postižení vývoje židovských jmen a příjmení, což tu nebylo záměrem a v práci k tomu

ani není prostor. Kapitoly V,VI a VII, které jsou celé věnovány jednotlivým demografickým ukazatelům a z nich vyvozovaným obecným trendům, ukazují na autorčinu intenzivní práci se zvolenými prameny. Ne vždy se jí však podařilo získané výsledky dostatečně vyhodnotit a zasadit do širšího kontextu.

Lépe si diplomantka poradila v kapitolách IV (Židé v Táboře v letech 1784 – 1893) a VIII (Rodina Bernarda Guttmanna), kde se mohla opřít o odbornou literaturu a archivní prameny s více údaji. Zvláště v popisu vývoje rodiny tábořských Guttmannů přináší diplomní práce po suchých demografických číslech a grafech nové skutečnosti a získává lidský rozměr.

Závěrem je třeba konstatovat, že předložená diplomní práce vykazuje jistý chvat při jejím dokončování. Projevuje se to zejména v nedostatečných odkazech na další užité prameny, v citacích a ve stylistické podobě textu, což hodnotu odvedené práce značně snižuje.

I přes uvedené výhrady doporučuji diplomní práci Moniky Neubauerové k obhajobě s hodnocením „dobře“.

V Praze, dne 28. srpna 2006

PhDr. Lenka Matušíková, v. r.
Národní archiv, Praha